

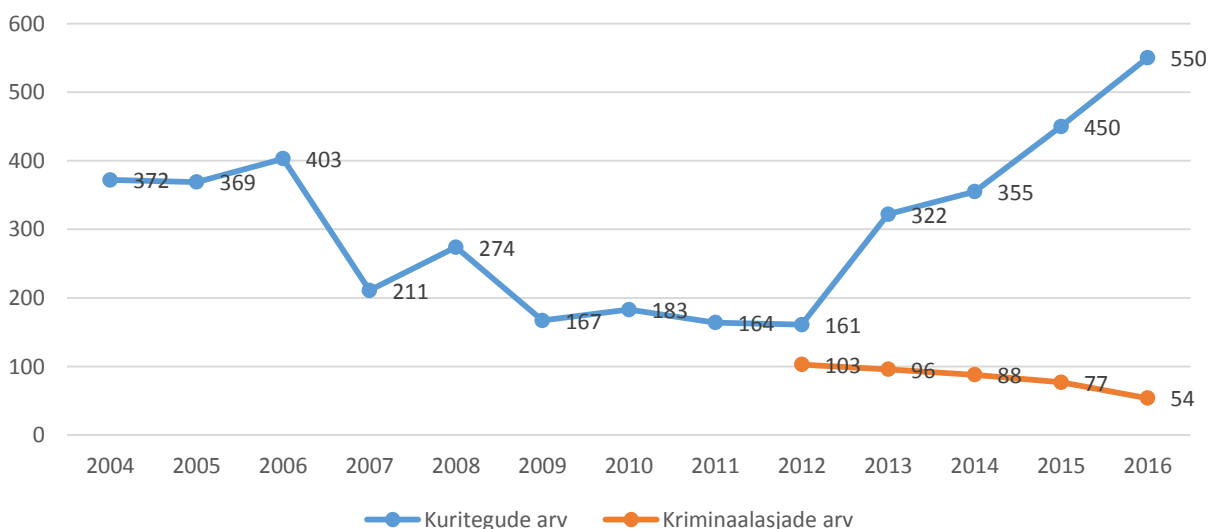
Vabariigi Valitsuse korruptsioonivastase strateegia 2013-2020: 2016. aasta täitmise aruanne

Sissejuhatus

Korruptsioonivastane strateegia 2013-2020 kiideti heaks 03.10.2013. Strateegia p 32 näeb ette põhjalikuma aruande 2017, mis koosneb kahest osast, sisaldades ülevaadet tegevustest, rakendusprobleemidest ja kuludest ning Ernst&Youngi poolt koostatud põhjalikumast mõjude analüüsist.

Käesolev aruanne annab ülevaate strateegia täitmisest selle neljandal rakendusaastal. Täpsemalt sisalduvad aruandes tegevused, mille lõpptähtaeg oli 2016. aastal, hilisema tähtajaga tegevustest on kirjeldatud neid, mille ettevalmistustega on alustatud või mis on lõpetatud.

Korruptsioonikuritegude arv on võrreldes 2015. aastaga kasvanud 18%, kokku registreeriti 550 kuritegu. Sarnaselt eelnevate aastatega iseloomustab ka 2016. aastat suur korduvate kuritegude arv, mis olid toime pandud samade isikute poolt. Registreeritud kuritegudega oli seotud 54 kriminaalasja, mis on 23 võrra vähem kui eelmisel aastal. Kuigi kuritegude arv on suurenenud, siis ülaltoodud arvude põhjal on keeruline järeldusi teha korruptsiooni taseme kohta, kuna paljude kuritegude puhul on tegu samade inimeste ja sündmustega. Korruptsioonikuritegude suurima osa (65%) moodustasid traditsiooniliselt erinevad altkäemaksu kuriteod, märksa vähem oli kelmust, toimingupiirangu rikkumist jms, samas ei registreeritud ühtegi mõjuvõimuga kauplemist. Korruptsioonijuhtumitest 17 registreeriti riigiasutustes, 11 omavalitsustes ning 16 riigi või KOV äriühingutes, ülejäänud kas eraettevõtetes või ei olnud asukoht nimetatud. Toodud numbritest ei saa järeldada, nagu oleksid korrumpeerunud peamiselt riigiasutuste töötajad, sest mitmel juhul andsid just nemad korruptsioonist teada, samas kui altkäemaksu pakkujaks olid eraisikud. Nii näiteks pakuti altkäemaksu riigitöötajatele kaheksas kuriteos, omavalitsustele kahes kuriteos. Tuleb ka meeles pidada, et tehnoulevaatuspunktid on eraettevõtted ning seal toimuv korruptsioon ei kvalifitseeru avaliku sektori korruptsiooniks, ning nemad ise korruptsioonist teada ei andnud.¹

¹ A.Ahven, K-C. Kruusmaa, A.Leps, M-L. Sööt jt. Kuritegevus Eestis 2016, Justiitsministeerium 2017

Joonis 1. Registreeritud korruptsioonikuritegude ja nendega seotud kriminaalasjade arv.

2016. aastal läbi viidud kolme sihtrühma korruptsiooniuringu tulemusena saab öelda, altkäemaksu raha, kingituste, vastuteene vormis küsitakse võrreldes 2010. aastaga vähem, aga makstakse rohkem. Altkäemaks on oluliselt vähenenud tehnöülevaatusel ja juhiloa saamisel, samas kokkupuuted altkäemaksuga tervishoius on jäänud enam-vähem samale tasemele. Täpsemalt, 16% elanikest ning 5% ettevõtjatest väidab, et neilt on avalikke teenuseid kasutades küsitud raha, kingitusi ja vastuteeneid. Need arvud on võrreldes kuue aasta taguse ajaga vähenenud (2010. a vastavalt 18% ja 10%). Raha, vastuteeneid ja kingitusi eeldatakse elanike sõnul enim arstiga suheldes, kus kokkupuude meelega küsimisega on jäänud enam-vähem samale tasemele kui 2010. aastal: vastavalt 8% ja 9%. Üle kahe korra vähem on aga neid, kes väidavad, et neilt on tehnöülevaatusel altkäemaksu küsitud: vastavalt 5% ja 11%. Oluliselt on kahanenud nende osakaal, kellelt on altkäemaksu küsitud juhiloa saamisel (6%-lt 2%-le).

Muud tüüpi korruptsiooniga (siseinfo kasutamine, huvide konflikt, poliitiline korruptsioon, tutvuste ärakasutamine, käsi peseb kätt, kingitused) on vahetult kokku puutunud 12% elanikest, 9% ettevõtjatest ning 2% ametnikest. Ettevõtjate seas on võrreldes varasemaga toimunud märgatav langus (2010. a 19%), elanike seas väike tõus (2010. a 11%) ning ametnike hulgas väike langus (2010. a 3%). Tänutäheks kinkimine on pisut enam levinud (9% elanikest) kui mõjutamiseks kinkimine (7% elanikest). Lisaks kingituste tegemisele on enim levinud korruptsioonivorm veel tutvuste kasutamine asjaajamiseks ja avalikust sektorist info saamiseks.

Uuringu järgi on inimeste korruptsiooniteadlikkus tõusnud. Oskus korruptsiooni ära tunda sõltub eelkõige korruptsioonivormist altkäemaksu puhul on see kõige kõrgem (88-98%), madalam on see huvide konflikti puhul (63-88%). Korruptsioonivormide äratundmises on kõige madalamad tulemused elanike sihtrühmas ning nad oskavad korruptsiooni pisut halvemini ära tunda kui varem. Väljamõeldud olukorras oleksid korruptiivselt valmis käituma veidi üle veerandi elanikest, umbes neljandik ettevõtjatest ning 5% avaliku sektori töötajatest. Korruptsioonialdiste osakaalud on tublisti vähenenud võrreldes 2010. aastaga – siis olid vastavad näitajad 34%, 35% ja 10%.²

Sama uuring näitab, et nooremad (reeglina alla 25-aastased) inimesed suudavad korruptsiooni kehvemini ära tunda, samuti on nooremad tolerantsemad korruptsiooni suhtes. Nooremad peavad korruptsiooni levinumaks ning nooremad ettevõtete juhid on korruptsioonialtimate. Samas korruptsiooni pärast muretsevad rohkem vanemad inimesed, nagu on vastuvõtlikumad korruptsioonile avalikus sektoris töötavad vanemad inimesed.³

Kuigi avaliku sektori töötajate korruptsiooniteadmised, on teistega võrreldes paremas seisus, siis eristuvad nende hulgas poliitikud (riigikogu liikmed ning omavalitsuste volikogude liikmed). 12% poliitikutest oleksid ise nõus korruptiivselt käituma, kui ministeeriumides oleks see osakaal 6%, õiguskaitstes ja riigiametites 5% ning omavalitsustes 4%. Poliitikud usuvad sarnaselt õiguskaitseaustuste esindajatega, et nende institutsioonidele makstakse rohkem meelega. Poliitikutest arvab nii 25%, õiguskaitsetest 26%, aga näiteks omavalitsustest 13%.⁴

² Sööt, M-L. Kolme sihtrühma korruptsiooniuring. Elanike, ettevõtjate ja avaliku sektori töötajate korruptsiooniküsitluse tulemused, 2016. Justiitsministeerium 2017

³ Samas

⁴ Samas

Korruptsioonivastase strateegiaga seati siht jõuda Transparency Internationali korruptsiooni tajumise indeksis kõige vähem korrumpeerunud riikide rühma (indeksi väärtus peab olema üle 64 palli). 2017. aasta jaanuaris hindas Transparency International Eestit korruptsioonitajumise indeksis sarnaselt eelneva aastaga 70 punktiga, millega on Eesti 22. kohal 176 riigi seas. Aasta varem oli Eesti 23ndal kohal ning 2014. aastal 26. kohal. Korruptsioonitajumise indeks reastab riigid avaliku sektori korruptsiooni tajumise järgi. Indeks reastab riigid 100-pallisel skaalal. 0 kajastab kõrget tajutud korruptsiooni ning maksimaalse hindegaga 100 hinnatakse riiki, mida tajutakse korruptsioonivabana.⁵

Korruptsioonivastase strateegia üheks sihiks on suurendada valitsuse võimekust korruptsiooni ennetada, eesmärgi üheks indikaatoriks on elanike hinnang riigi tegevusele. 2012. aasta Eurobaromeetri uuringu järgi arvas 32% Eesti inimestest, et valitsuse korruptsioonivastased jõupingutused on tulemuslikud. 2014. aasta uuringu järgi oli see näitaja 2% vähenenud ning 30% elanikest arvas, et riigi jõupingutused on tulemuslikud.⁶ Transparency Internationali poolt väljaantava Globaalse Korruptsiooni Baromeetri järgi hindavad peavad Eesti elanikud valitsuse tegevust korruptsiooniga tegelemisel keskmiseks. Samas uuringus on toodud ka, et 5% majapidamisest on baasteenuste saamiseks maksnud altkäemaksu.⁷

Trace Matrix (The Global Business Bribery Risk Index for Compliance Professionals) on Eesti asetanud 17 punktiga kolmandale kohale 199 riigi seas. Trace Matrix'i tulemus kujuneb nelja hinnatava valdkonna põhjal: ettevõtete suhtlus riigiga, korruptsioonivastane seadusandlus ja rakendamine, avaliku sektori läbipaistvus ja kolmanda sektori järelevalve võimekus. Kõige kõrgemad punktid (5) sai Eesti avaliku sektori läbipaistvuse valdkonnas ning kõige madalamad (19) ettevõtete riigiga suhtlemise valdkonnas. 2014. aastal oli Eesti 33 punktiga 22. kohal.⁸

Ülevaade olulisematest muutustes strateegia indikaatorites

Paranenud on

- Eesti positsioon Transparency Internationali korruptsiooni tajumise indeksis 64-lt 70-le, mis tähendab tõusu järjekorras 10 kohta, mis on märkimisväärne.
- Korruptsiooniteadlikkus avaliku sektori töötajate ja ettevõtjate hulgas (tuntakse korruptsiooni paremini ära jms) ning korruptsioonivalmidus on vähenenud kõikides sihtrühmades. Hüpoteetilises olukorras korruptiivselt käitujate osakaal on langenud 34%lt 27%le elanike puhul, 35% 19%le ettevõtjate hulgas ning 10% 5%-le avaliku sektori töötajate seas.
- Korruptsiooni tajumine on vähenenud – üldiselt arvatakse, et korruptsiooni on vähem kui varem, väljaarvatud mõne üksiku erandiga, nagu nt riigihanked.
- Kasvanud on nende ettevõtete osakaal, kus läbipaistvus on juhtimispoliitika osa.
- Uurimisvõimekus on oluliselt kasvanud, millest annavad tunnistust süsteemse korruptsiooni avastamine tehnoloogiatele, tervishoiuasutustes jne.

⁵ Korruptsiooni tajumise indeksi kohta on võimalik täpsemat informatsiooni saada: http://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016.

⁶ Special Eurobarometer, Corruption Report February 2014 URL: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_397_en.pdf lk 64

⁷ Global Corruption Barometer 2016, URL: http://transparency.ee/cm/files/lisad/gcb_eca_report_web.pdf

⁸ TRACE Matrix 2016: URL: <https://www.traceinternational.org/trace-matrix#3>

Halvenenud on

- Mõnevõrra elanike korrupsiooniteadlikkus, nt ei osata korrupsiooni nii hästi määratleda.
- Inimeste usk riigi võimesse korrupsiooni ennetada (32%lt 30%le).

Ülevaade strateegia ja selle rakendusplaani täitmisest eesmärkide kaupa 2016. aastal

1. Korrupsiooniteadlikkuse edendamine

- 2016. aastal moodustati justiitsministri käskkirjaga korrupsiooniennetuse nõukogu. Nõukogu ülesanne on analüüsida ja hinnata korrupsioonivastast tegevust, seda puudutavaid algatusi ja poliitikavalikuid ning teha nende kohta ettepanekuid justiitsministrile. Nõukogu liikmed on korrupsiooniennetuse kõneisikud oma tegevusvaldkonnas ning aitavad seeläbi kaasa korrupsiooni vähendamisele ühiskonnas. Nõukogu esimene kohtumine toimus 10.01.2017. Edaspidi plaanitakse kohtumisi teha vastavalt vajadusele 2-4 korda aastas.
- 2016. aastal valmis justiitsministeeriumi algatusel elektrooniline õppematerjal avalike äriühingute juht- ja kontrollorganite liikmetele, mille eesmärgiks on suurendada riigi ja kohalike omavalitsuste äriühingute juhatuse ja nõukogu liikmete korrupsiooniteadlikkust. Õppematerjal on kättesaadav: <http://www.korrupsioon.ee/et/ekursus>.
- Sisekaitseakadeemia viis rahandusministeeriumiga sõlmitud koostöökokkuleppe alusel läbi eetikaalaseid koolitusi 192 inimesele. Eetikaalaseid teemasid käsitleti ka teiste koolituste raames, mille peamiseks või ainsaks fookuseks ei olnud eetikaalaste teadmiste tõstmine ja hoiakute kujundamine, nt avaliku teenistuse keskastmejuhtide inimressursi juhtimise alaste kompetentside arendusprogramm KAJA.
- Riigile kuuluvate äriühingute nõukoguliikmete läbipaistvaks määramiseks luuakse nimetamiskomisjon, rohkem infot leiab siit: <http://www.fin.ee/riigi-ariuhingute-nimetamiskomitee-alustab-tood/>.
- Neljandat aastat sisaldab vastutustundliku ja jätkusuutliku ettevõtluse indeksis osalenud ettevõtete hindamine seda, kuidas ettevõtted on korrupsiooniriske maandanud. Indeksi küsimustiku abil analüüsib ettevõtteid Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum, vastuste hindamisel osales ka justiitsministeerium.
- 2016. aastal toimus erasektori korrupsiooni käsitlev rahvusvaheline konverents "Reducing corruption: Focusing on Private Sector Corruption" (Euroopa Komisjoni poolt toetatud PrivaCor projekti raames). Konverentsi ja ettekannete kohta on täpsem info korrupsiooniveebis.
- Korrupsiooni (www.korrupsioon.ee) veebilehele on lisatud eesti ja vene keeles metoodikad ettevõtjatele, mis aitavad ettevõtetel korrupsiooniriske hinnata ning huvide konflikti vältida. Lisaks valmisid 2016. aasta alguses PrivaCor projekti raames juhised ettevõtjatele, mis on korrupsiooniveebis toodud nii eesti kui vene keeles. Eesti Kaubandus-Tööstuskoja poolt veetava projekti raames valmis praktiliste soovitusetega infomaterjal venekeelsetele ettevõtjatele (<http://www.koda.ee/ru/ettevotjate-esindamine-rus/24436/>).

2. Avaliku sektori otsuste ja tegevuste läbipaistvuse suurendamine

- Rahandusministeeriumi eestvedamisel valmis juba 2014. a II kvartalis KOV finantsvahendite avalik visuaalne analüüsikeskkond Riigiraha. 2016. aastal avalikustati Riigirahas kogu valitsussektori raamatupidamise info saldoandmike detailsuses, rakendus on liidestatud riigihangete registriga ja juhatuse liikmete andmete saamiseks äriregistriga. Rakendus asub aadressil riigiraha.fin.ee.
- Rahandusministeeriumi eestvedamisel on valminud detailplaneeringute menetlemise infosüsteem ning seda kasutab hetkel neli omavalitsust.
- Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi eestvedamisel käivitati 1.04.2016 ehitisregistri elektrooniline loamenetlus (projekteerimistingimused, ehitusload, ehitusteatised, kasutusteatised, kasutusload). Load on avalikud ja kõigile nähtavad. 2016. aasta detsembris valmis statistikamoodul, millega on võimalik jälgida KOV-i spetsialistide menetlusaega, loamenetluse statistikat, projektide vigade parandamist jne.
- Riigihangete registri statistika andmetel on e-hangete osakaal riigihangetes pidevalt tõusnud. 2015. a oli e-hangete osakaal 80%, 2016. aasta lõpus oli e-hangete osakaal 90%. Uue riigihangete seaduse eelnõus (riigikogu menetluses 204 SE) on ette nähtud kohustus võimaldada riigihangetega seotud teabevahetust hankija ja ettevõtja vahel, sh hankedokumentide kättesaadavaks tegemist, taotluse, pakkumuse ja selgituste esitamist riigihangete registri kaudu vähemalt 70 protsendi ulatuses registris alustatud riigihangete arvust. Alates 2018. aastast on elektrooniline teabevahetus (va üksikud erandid) kohustuslik täies ulatuses.
- Riigikogu menetluses olev riigihangete seaduse eelnõu paneb asutustele kohustuse kehtestada meetmed huvide konflikti vältimiseks riigihangetel.
- Juba eelmistel perioodidel valmisid mitmete ministeeriumide haldusalas asuvate struktuurvahendite jagamisega tegelevatele asutustel huvide konflikti vältimise juhised või moodustasid need osa muust dokumendist, mis selliste asutuste töökorraldust reguleerivad. 2016. aastal jätkas selle tegevusega kultuuriministeerium, mille haldusalas olevate finantstoetusi jagavates asutustes on huvide konflikti vältimise juhised kehtestatud Muinsuskaitseametis, Rahvakultuurikeskuses, MISAs, SAs EFI. Kuna asutused on erineva juriidilise vormiga, siis on kehtestatud eri tasandil ja erinevas mahus
- Olulisi muudatusi korruptsiooni vältimise ning mõjutamise teemadel õiguskaitseasutustes ning kohtutes 2016. aastal ei ole olnud.
- Maksu- ja tolliameti jätkas 2016. aastal töötajatele korruptsiooniennetuse, andmekaitse ja infoturbe teemadel koolituste korraldamisega, toimus 10 koolitust 316 inimesele. Tegemist oli sarnaselt eelmise aastaga komplekskoolitusega, milles osalesid kõik uued töötajad ning teised töötajad vastavalt üksuste koolitusplaanidele.
- Siseministeerium töötas 2016. a välja soodustustest teavitamise ja vastuvõtmise juhise. 2017. a alguses testiti seda ning peale seda juhise kinnitatakse. Riskijuht kontrollib regulaarselt tehinguid seotud isikute vahel, ennetamaks ja vältimaks huvide konflikti.

3. Uurimisasutuste uurimisvõimekuse arendamine ja julgeolekut ohustava korruptsiooni ärahoidmine

- 2016. aastal töötas Politsei- ja Piirivalveameti keskkriminaalpolitsei korruptsioonikuritegude büroos 39 teenistajat. Prokuröride arv 2016. aastal ei tõusnud.

- Politsei-ja piirivalveameti keskkriminaalpolitsei korruptsioonikuritegude büroo (KOKB) viib igal aastal erinevate asutuste suhtes läbi analüüse ja hindab võimalikke riske.

4. Uuringute ja analüüside läbiviimine

- 2016. aastal valmis kolme sihtrühma korruptsiooni kordusuuring, mille tulemusi tutvustati avalikkusele 27.02.2017 ning mida on kajastatud ka käesolevas aruandes. Uuringu kohta leiab täpsemad andmed [korruptsiooniveebist](http://www.korruptsioon.ee) (www.korruptsioon.ee).
- 2016. aastal alustati korruptsioonivastase strateegia mõjuanalüüsi, mille aruanne valmis 2017. aasta märtsis. Auditit rahastati ESF riigikantselei kaudu ning selle läbiviijaks oli Ernst&Young.
- Justiitsministeeriumi eestvedamisel alustati 2016. aastal hariduse valdkonna korruptsiooni uuringu läbi viimist, uuringu lõppraport valmib aprillis 2017. Uuringut rahastab SA Eesti Teadusagentuur läbi RITA programmi.

Olulisemad muudatused rakendusplaanis

- Rahandusministeerium palub ühe aasta võrra edasi lükata rakendusplaani punkti 1.2.2. (eetikakoolitustel kasutatavate DVD-del olevate õppematerjalide ajakohastamine sisuliselt ning veebipõhiseks viimine) täitmine, kuna see täidetakse avaliku teenistuse uue teenistuja sisseelamiskoolituse koolituskeskkonna valmimisega.
- Haridusministeerium palub muuta rakendusplaani punkti 1.2.4 järgnevalt: viia ellu huvide konflikti vältimise koolitused programmi "Eesti ühiskonna väärtusarendus 2015-2020" raames, kuna kompetentsimudel ei ole sellise detailsusega kirjeldatud.
- Haridusministeerium palub kustutada rakendusplaani punkti 1.2.5, kuna kutsestandardi formaat ei võimalda huvide konflikti normi sisseviimist. Haridus-ja Teadusministeerium ei ole planeerinud huvide konflikti käsitlevate seminaride elluviimist, mille tõttu palume antud tegevus ja eelarveread 2017-2020 rakendusplaanist eemaldada.
- Rahandusministeerium palub ühe aasta võrra edasi lükata rakendusplaani punkti 2.3.1. (riigiasutustele eetika juhtimise süsteemide enesehindamise meetodika väljatöötamine ning vastava meetodika tutvustamine) täitmine, mis jäi ressursi puudusel 2015. aastal ellu viimata.
- Rahandusministeerium ja siseministeerium paluvad edasi lükata rakendusplaani punkti 2.6.1. (huvide konflikti vältimise juhised õiguskaitses välja töötatud koos töötajatega ning vastu võetud) tähtaja 2017. aastani.
- Siseministeerium palub kustutada rakendusplaani punkti riskianalüüsi meetodika arendamine (s.h. arvestades erasektori korruptsiooni avaldumist) ja regulaarsete riskihindamiste läbiviimise kohta. Selle tegevuse vajadus oli enam kui viis aastat tagasi, mil KKP korruptsioonikuritegude bürood alles loodi. Täna on nimetatud tegevus büroos kasutusel oleva analüüsitöö üheks osaks ning analüüsi meetodikate väljatöötamine ja analüüsimine on jooksev ja järjepidev tegevus.
- Justiitsministeerium palub edasi lükata rakendusplaani punkti 3.1.3. (infosüsteemi E-arest arendamine ning vastava volituse loomine, mis võimaldab menetlejal ühe päringuga saada infot menetlusaluse isiku konto, volituse, lepingulise suhte olemasolu või puudumise kohta, mis tagaks menetlejale pangast kiire vastuse saamise. Pankade motiveerimine E-arestiga ühinema.) tähtaja 2018. aastani, kuna läbirääkimised tegevuse teostamise osas veel käivad.

- Justiitsministeerium palub edasi lükata rakendusplaani punkti 4.2.3. (Korruptsiooniga ühiskonnale tekkiva kahju analüüsimine, mis arvestaks nii korruptsiooni rahalist kui maine kahju ning menetlemiseks kulunud ressursi) täitmine, kuna 2017. aastal puuduvad ressursid tegevuse läbiviimiseks.

2016. aasta korruptsioonivastase strateegia kulud olid 939 236,43 eurot, kulude hulka ei ole arvestatud teistes arengukavades toodud tegevuste kulusid.

Ülevaade korruptsioonivastase strateegia rakendamisest

Korruptsioonivastase strateegia täitmise olulisemate probleemidena saab välja tuua:

- Paigalseisu tervishoiu korruptsiooni vältimisel, mida peegeldab ka vastne korruptsiooniuuring. Uuringu kohaselt eeldatavad elanikud altkäemaksu, vastuteeneid ja kingitusi enim arstidega suheldes, kus kokkupuude meelega küsimisega on jäänud enamvähem samale tasemele kui 2010. aastal – vastavalt 8% ja 9%. Kuigi tervishoiuvaldkonnas on välja töötatud huvide konflikti vältimise juhised, ei ole seda rakendatud, ning paraku iseloomustab valdkonda paigalseis.
- Riskihinnangute puudumine riigihangete järelevalves, eriti selles valguses, et 40% ettevõtjatest usuvad, et meelega on levinud eelkõige riigihangetes ning võrreldes varasema uuringuga tajutakse korruptsiooni sagenemist selles valdkonnas.
- Korruptsiooniuuring näitab, et nooremad (reeglina alla 25-aastased) inimesed suudavad korruptsiooni kehvemini ära tunda – seda nii elanike hulgas kui avalikus sektoris töötades (kuni 35-aastased), samuti on nooremad tolerantsemad korruptsiooni suhtes. Nooremad peavad korruptsiooni levinumaks ning nooremad ettevõtete juhid on korruptsioonialtimate. Samas varasemalt koostatud õppematerjale kasutatakse koolides tagasihoidlikult ning noorte hoiakute kujundamisele suunatud tegevusi on vähe.
- Korruptsiooniuuringus eristuvad avalikus sektoris poliitikud, kes suhtuvad korruptsiooni leigemalt. Samas puuduvad nt eetikakoolitused jms süsteemsed lähenemised volikogude liikmetele. GRECO tegi 2012. aasta detsembris riigikogule seitse soovitusi ning jätkuvalt ei ole näiteks kehtestatud reegleid riigikogu liikme suhtlusele lobitöö tegijate ja muude kolmandate isikutega, kes püüavad õigusloomet mõjutada ning puuduvad sanktsioonimehhanismid reeglite rikkumise eest.

2016. aastal on kõrgendatud tähelepanu all olnud avalike äriühingute läbipaistvuse suurendamine ning olulisemateks edasiminekuks saab lugeda:

- riigi osalusega äriühingute nõukogude liikmete nimetamiseks moodustatud komisjoni ehk nimetamiskomiteed.
- majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi hallatavate äriühingute kohustuse iga-aastase majandusaasta aruande juures anda aru korruptsiooniennetusmeetmetest.
- Justiitsministeeriumi algatusel loodud e-õppematerjal avalike äriühingute juht- ja kontrollorganite liikmetele, mille eesmärgiks on suurendada riigi ja kohalike omavalitsuste äriühingute juhatuse ja nõukogu liikmete korruptsiooniteadlikkust.

Olulisemad tegevused 2017. aastal

- Riigile kuuluvate äriühingute nõukoguliikmete töötatakse välja koolitusprogramm koos käsiraamatuga.
- Rahandusministeeriumi eestvedamisel töötatakse välja seadusmuudatus, mille tulemusena hakkavad suuremad riigi äriühingud järgima börsifirmade info avalikustamise reegleid. Rohkem infot leiab siit: <http://www.fin.ee/valitsus-toetas-riigi-ariuhingute-tegevuse-labipaistvamaks-muutmist/>
- Rahandusministeerium töötab välja, tutvustab ja testib metoodikat eetikaalaseks hindamiseks riigiasutuses.
- Rahandusministeerium plaanib riigihangete alase järelevalve tõhustamiseks koostada riskipõhise järelevalve tööplaani ning kontrollida e-menetluste läbiviimise nõuetekohasust.
- Justiitsministeeriumi eestvedamisel viiakse läbi hariduse valdkonna korrupsiooniriskide ja pettuste uuring.
- Keskkonnaministeeriumi eestvedamisel viiakse läbi keskkonnariskide analüüs.
- Täiendatakse 2015. aastal valminud noorte korrupsioonialaste hoiakute kujundamiseks elektrooniline õppematerjale ning selle laialdasemaks kasutamiseks tutvustatakse õppematerjale haridustöötajatele.
- Valmib ettevõtjatele suunatud mänguline koolitusprogramm Müüdimurdja, mille eesmärgiks on teadlikkuse tõstmine korrupsiooni kohta käivate hoiakute ja sellega seotud riskide maandamise teemadel.
- Koostöös arstitudengitega luuakse huvide konflikti ja korrupsiooniteemaline õppematerjal ning kuulutatakse välja vastav eraldiskonkurss.
- Justiitsministeerium analüüsib E&Y poolt koostatud korrupsioonivastase strateegia mõjuanalüüsis toodud ettepanekuid 2017. aasta jooksul ning lisab need vajadusel 2018. aasta rakendusplaani.